

Martyna Koszkało

Paradoks wolnej woli – między determinacją a wolnością. Od Św. Augustyna do Jana Duns Szkota

Św. Augustyn „pierwszy filozof woli” (Arendt), wyraźnie sformułował pojęcie wolnej woli jako władzy odrębnej zarówno od rozumu jak i sfery emotywniej. W pierwszej części wykładu zrekonstruuję główne własności indeterministycznie pojętej wolnej woli odwołując się do koncepcji Augustyna oraz wskażę na typowe metafizyczne trudności związane z istotą wolności (determinizm contra przypadek). Filozofem nawiązującym między innymi do Augustyna był Jan Duns Szkot. W drugiej części wykładu przedstawię jego koncepcję woli, koncentrując się na pytaniu, jakim rodzajem przyczyny jest według niego wolna wola, w jakim sensie można mówić o jej racjonalności, na ile jest zależna od uczuć, poznania czy cnót. W celu klaryfikacji pojęcia wolnej woli odwołam się do charakterystyki jej działania nie tylko ograniczonego do podmiotów ludzkich, ale również innych typów osób - podmiotów duchowych (Bóg, duch czysty). Podejmę również zagadnienie koniecznych warunków możliwości wolności w odniesieniu do natury świata (fatalizm a diachroniczna i synchroniczna kontyngencja).